

Aleksander Kozłowski

Dobór i selekcja tekstów do nauczania
języków obcych

Rozważania na ten temat są niejako kontynuacją uwag Hildegund Breitschneider zawartych w artykule "Einige Kriterien für die Auswahl und Aufbereitung von Texten für den Deutschunterricht" w "In-belskich Materialen Neophilologischen - 1980", które jednak doty-
czą przede wszystkim doboru tekstów do nauki języka niemieckiego. Kryteria selekcji tekstów, które będziemy chcieli zaproponować w niniejszym artykule mogą odnosić się do wszystkich języków ob-
cych i wszystkich poziomów nauczania.

Szczególnie ważne znaczenie dla efektywności i optymalizacji doskonalenia znajomości języków obcych przy zastosowaniu tekstów wydaje się mieć odpowiedni ich dobór opierający się na ścisłych za-
łożeniach glottodydaktyczno - językoznawczych. Dobór ten jest de-
terminowany przez szereg różnorodnych czynników głównie o charakte-
rze formalnym i zazwyczaj stawia już nauczyciel języków obcych
przed faktem dokonanym. Często bowiem cały zestaw określonych tek-
stów jest wyznaczony przez podręczniki lub sztywne założenia pro-
gramowe. Nasze rozważania dotyczyć będą zasadniczo takich zajęć ję-
zyka obcego, na których nauczyciel ma możliwość wpływu na dobór
tekstów. Wyślimy tu głównie o zajęciach fakultatywnych języka obce-
go na poziomie szkoły średniej oraz o zajęciach językowych w szko-
łach wyższych na kierunkach neofilologicznych lub na lektoratach.
W podanych wyżej przypadkach ani założenia programowe, ani podręcz-
niki nie wyznaczają szczegółowo i jednoznacznie tekstów, z jakimi
ma pracować nauczyciel lub prowadzący zajęcia, ale nakreślają je -
dyńie te zagadnienia w sposób ramowy.
Jednym z pierwszych kryteriów, które powinno być uwzględnione

jest określenie, jakiego rodzaju teksty - biorąc pod uwagę ich prężność stylistyczną, treść oraz zasięg komunikacyjny - chce się w danej sytuacji dydaktycznej zastosować. Kontynuując stwierdzamy, że na zajęciach językowych można pracować z następującymi rodzajami tekstów :

- 1/ popularno - naukowym
- 2/ naukowym
- 3/ publicystycznym
- 4/ literackim
- 5/ publicznym - prawnym
- 6/ dnia codziennego¹

Dla każdego nauczyciela praktyka jest oczywista, że w kształceniu językowym niezależnie od szerokości nauczania najważniejsze znaczenie mają teksty publicystyczne i literackie. Stwierdzenie to spróbujemy udowodnić w dalszym ciągu naszych rozważań.

Równie ważnym kryterium przy doborze odpowiednich tekstów jest określenie funkcji metodycznej, która będzie realizowana podczas konkretnej formy pracy z tekstem. "Inne teksty będą więc koniecznie dla rozwoju i kontroli sprawności rozumienia ze słuchu, sprawności mówienia, czytania i pisania, a inne do wprowadzania, utrwalania i aktywizowania jednostek leksykalnych, gramatycznych czy też ortograficznych"². Trzeba więc przy doborze odpowiednich tekstów przeanalizować, czy wyselekcjonowany tekst ma służyć rozwojowi sprawności :

- 1/ rozumienia ze słuchu
- 2/ mówienia
- 3/ czytania
- 4/ pisania

Jest to podział o charakterze funkcjonalnym, związany przede wszystkim z celem nauczania, który w metodyce nauczania nie tylko języków obcych stanowi zespół problemów o podstawowym znaczeniu. Jeżeli zamierza się rozwijać tylko sprawność słuchania ze zrozumieniem i mówienia wystarczy korzystać z tekstów wyodrębnionych punktem 1 i 2, a tym samym bazować na tekstach mówionych. Jeżeli chce się natomiast rozwijać sprawność czytania, należy korzystać z tekstów, które są określone punktem 3 - są to teksty wyjątkowo pisane.

Przy doborze tekstów należy też uwzględnić, czy jego treść ma być ciekawie i szczegółowo percypowana - wtedy nie może on zawierać zbyt dużo nowych, nieznanych jednostek leksykalnych, czy też

chodzi o zrozumienie treści tylko w najważniejszych zarysach. Oczywiście pierwszy przypadek ma w kształceniu językowym większe znaczenie, drugi spotyka się raczej częściowo na studiach neofilologicznych.

Uwzględniając stopień znajomości struktur językowych i jednostek leksykalnych można więc dobrać teksty :

- 1/ zawierające wyłącznie znany materiał leksykalno-gramatyczny
 - 2/ zawierające nieznany materiał leksykalno-gramatyczny
 - 3/ zawierające częściowo znany materiał leksykalno-gramatyczny
- Teksty z grupy pierwszej służą prawie wyłącznie automatyzacji wcześniej nabytych sprawności czytania czy pisania. Teksty z drugiej grupy występują zwykle w początkowej fazie nauczania języków obcych i ograniczają się zwykle do kilku zdań prostych. Najwięcej kłopotu stwarzają metodykom teksty z grupy trzeciej, bowiem od dawna trwają dyskusje, ile procent nieznanego słownictwa i obcych struktur językowych może zawierać tekst.

Wspomnieliśmy poprzednio, że do nauczania języków obcych widać się teksty literackie i publicystyczne optymalnymi. Dlatego też w dalszych rozważaniach będziemy koncentrować naszą uwagę wokół tych właśnie rodzajów tekstów. Są one bowiem bardziej korzystne w procesie dydaktyki języka obcego niż inne, a to głównie z następujących powodów :

- 1/ teksty literackie i publicystyczne są niezwykle cenne ze względu na ich wysoką wartość informacyjną o uniwersalnym charakterze³
- 2/ teksty literackie i publicystyczne, odpowiednio wyselekcjonowane mają szeroką bazę leksykalną, zawierają najbardziej charakterystyczne dla danego języka zwroty, wyrażenia frazeologiczne i idiomatyczne występujące na wszystkich prężnościach stylistycznych
- 3/ teksty literackie i publicystyczne są kompendium wiedzy realioznawczej na temat danego kraju i narodu.

Ogólnie określa się, że teksty dydaktyczne do nauczania języków obcych powinny zawierać przede wszystkim maksimum informacji dotyczących życia społecznego, tradycji kulturowych i norm zwyczajowych danego narodu. Winny poruszać uniwersalną tematykę związaną z wszystkimi dziedzinami życia. Teksty muszą odpowiadać potrzebom indywidualnym zainteresowaniom i możliwościom językowo-percepcyjnym uczących się. Aby sprostać tym warunkom należy dobrać teksty o wszechstronnej tematyce, poruszające między innymi problemy związane ze

sztuką, literaturą, sportem, nauką, gospodarką i światem pracy, spędzaniem wolnego czasu, przyrodą i geografią danego kraju itd. Teksty powinny omawiać określone tematy w sposób jasny, przejrzysty i jednoznaczny, głównie z tego powodu, aby uczący się miał możliwość stosunkowo szybkiego zorientowania się w danej tematyce. Również wydaje się mieć duże znaczenie warunek, aby wyselekcjonowane teksty nie miały zbyt skomplikowanych struktur syntaktycznych, ułatwiając tym samym bezpośrednią percepcję i opracowanie ich.

Podsumowując powyższe uwagi spróbujemy dokonać teraz pierwszego zestawienia kryteriów doboru tekstów. Przy selekcji tekstów literackich i publicystycznych do wytyczonych przez nas celów dydaktycznych należy uwzględnić następujące czynniki:

1/ Językoznawczo-literaturoznawcze

a/ gatunek literacki lub publicystyczny

Gatunki literackie epiki, takie jak opowiadanie, anegdota, nowela są o wiele bardziej korzystne w pracy z uczącymi się niż czasami spotykana forma wyboru fragmentów z dłuższych dzieł.

Większe utwory literackie stosowane raczej na zajęciach z historią literatury na kierunkach neofilologicznych nadają się oczywiście znakomicie do rozwijania umiejętności czytania i poznawania na poznanie danego dzieła jako całości. Krótsze formy epickie - przede wszystkim dzięki swojej jednolitości treściowej i spójności wewnętrznej nadają się jednak lepiej do pracy na zajęciach o charakterze językowym.

Uważamy również, że każdy gatunek publicystyczny /felieton, komentarz, krytyka, sprawozdanie, recenzja itd./ nadaje się do pracy na zajęciach językowych i można go stosować z jednakową efektywnością.

b/ uwzględnienie stopnia opanowania języka obcego i stopnia trudności danego tekstu

W nauczaniu języka obcego powinno się pracować z tymi tekstami, które zawierają słownictwo aktualnie stosowane w możliwie najszerszych kręgach społeczeństwa. Dlatego też preferuje się raczej ocenie tekstów autorów współczesnych. Teksty dłuższe o dużej wartości estetycznej /dotyczy to w szczególności tekstów literackich/ ze względu na swoją złożoność i wielopłaszczyznowość tematyczno-stylistyczną nie są przystosowane do opracowywania ich i omawiania pod kątem doskonalenia znajomości języka. Stosować nie tekstów autorów współcześnie tworzących jest godne polecenia także i z innego powodu. Trudno bowiem wyobrazić sobie pracę

z tekstami np. klasyków literatury światowej żyjących i tworzących w XVII lub w XVIII wieku przede wszystkim z tego powodu, że utwory te nie odzwierciedlają aktualnego stanu języka, zawierają słownictwo, zwroty i struktury językowe, które są charakterystyczne dla okresów literackich w poprzednich wiekach.

Na temat stopnia trudności danego tekstu i jego określenia będzie my mówić szerzej w końcowej części naszych rozważań.

2/ Cele kształcące-wychowawcze

a/ tematyczny dobór tekstów

b/ doboru zawartej w tekstach problematyki

c/ dobór autorów i ich prac

Należałoby rozpatrzyć, czy wybierać dzieła reprezentatywne dla danej epoki literackiej, czy najlepsze poszczególne twórców lub publicystów. Proponuje się - zgodnie z uwagami zawartymi powyżej - wybierać autorów tworzących współcześnie i tym samym zajmujących się aktualnymi problemami i zjawiskami społecznymi. Oczywiście poleca się także wybór takich materiałów tekstowych, które są najbardziej interesujące, zawierają kontrowersyjne uwagi czy poglądy i mogące tym samym wywołać dyskusję na płaszczyźnie obcojęzycznej. Sugeruje się również wprowadzanie tekstów, w których występują zdarzenia czy opisy o elementach humorystycznych. Wspomnieliśmy już poprzednio, jakie zakresy tematyczne powinny znaleźć odzwierciedlenie w tekstach. Zapewnić możemy jedynie te rozważania proponując dobór tekstów zawierających także problematykę: współżycia młodych ludzi, przyrody w szerokim zakresie tego słowa, przyjaźni, miłości i innych uczuć emocjonalnych ludzi, wojen i historii lub ewentualnie utwory o charakterze biograficznym.

3/ Czynniki pozalingwistyczne

a/ wiek uczących się /studiujących/

Z uwagi na fakt, że większość uczących się lub studiujących to ludzie młodzi, proponuje się dobór tekstów poruszających aktualne problemy młodzieży

b/ zainteresowania indywidualne uczących się /studiujących/

Jest oczywiście rzeczą niezmiernie trudną, wręcz niemożliwą, stwierdzenie i uwzględnienie wszystkich indywidualnych zainteresowań w danej grupie słuchaczy. Wspominając o tym chcemy jedynie ponownie podkreślić, żeby dobre teksty były interesujące, mogące utrzymać potencjalnych czytelników w napięciu oraz miały zakodowane wieloznaczne /dotyczy tekstów literackich/ lub

były polemiczne i kontrowersyjne /dotyczy przede wszystkim tekstów publicystycznych/. Uwzględniając powyższe uwarunkowania przy selekcji tekstów zagwarantujemy znaczne zróżnicowanie wanie procesu produkcji językowej.

c/ Ich możliwości percepcyjno-intelektualne. Niewątpliwie można stwierdzić, że inne teksty powinny być dla wyjasnienia nieznanego słownictwa i struktur językowych, a inne dla wyjasniania zjawisk gramatycznych, mogących być zautomatyzowanymi przez obserwację analityczną kontekstów, w których występują.

Omawiając kompleks zagadnień związanych z selekcją tekstów do nauczania języków obcych trzeba poruszyć jeszcze jeden problem, mianowicie, czy ich dobór powinien być uzależniony od czynników narodowościowych, regionalnych, ewarowych itd. Wydaje się pożądanym, aby w zależności od stopnia opanowania języka wybierać - na niższym poziomie opanowanie języka - teksty, które mają typową, reprezentatywną i prawidłową płaszczyznę wypowiedzi obcojęzycznych ; na wyższym stopniu znajomości języka teksty z wszystkich regionów językowych danego kraju.

Teksty dla nauczania początkowego języków obcych powinno cechować :

- 1/ stylistyczna neutralność
- 2/ użycie prostych konstrukcji syntaktycznych
- 3/ wyjątkowe wprowadzanie znanego materiału leksykalnego należącego do słownictwa aktywnego
- 4/ obszerne uwzględnienie zasady powtarzalności jednostek leksykalnych
- 5/ stosunkowo niewielka objętość /maksymalnie 1 strona/
- 6/ zwartość logiczna i językowa 4

Ponadto teksty stosowane w nauczaniu języków obcych dla początkujących powinny być zaopatrzone w krótkie, przejrzyste tytuły związane ściśle i jednoznacznie z treścią, które mogłyby natychmiast przyciągnąć uwagę potencjalnych czytelników.

Ka stopniu zaawansowanym znajomości języka dobre teksty muszą sprostać bardziej różnicowanym uwarunkowaniom. Najważniejszy warunek dotyczący głównie formy językowej tekstu to stopniowe wprowadzanie coraz trudniejszego słownictwa i bardziej skomplikowanych konstrukcji syntaktycznych, gramatycznych, frazeologicznych itd.

Przyjmując, że tekst będzie omawiany, streszczany i analizowa-

ny należałoby zwrócić uwagę także na to, aby dobrane teksty miały charakter narracyjny i zawierały szczególnie w nauczaniu języków obcych dla początkujących stosunkowo dużą ilość dialogów.

Spróbujemy dokonać teraz uzupełniającego zestawienia kryteriów dla doboru i selekcji tekstów literackich i publicystycznych :

1/ teksty powinny zawierać maksymalnie dużą ilość dialogów. Im większa jest ilość dialogów w tekście tym bardziej jest on przydatny do przejęcia z pominięciem dla początkujących na poziomie zaawansowanych, ponieważ większość najnowszych podręczników do nauki języków obcych składa się z syntacji dialogowych.

2/ uwzględniając zasadę synchronizacji przy nauce języka powinno się dobrać te teksty, które odzwierciedlają aktualny stan danego języka. Jeżeli się jednak wybierze teksty z wcześniejszych stadiów rozwojowych języka, które tworzą wyraźne przeciwstawienie aktualnej jego formie, należy sobie zdać sprawę z tego, że tekst taki zawiera nie tylko przestarzałą już formę języka, ale także zawiera elementy archaicznych norm językowych

3/ przy doborze tekstów należy uwzględnić nie tylko czynnik lingwistyczny, ale także literackie / w tekstach tego rodzaju/ i stylistyczne / w tekstach publicystycznych/. Dotyczy to głównie :

- 3 a / koniecznego uwzględnienia jednoczesności następowania pro - gresji lingwistycznej i literacko-stylistycznej
- 4/ szczególnie dobrze są przystosowane do nauczania te teksty, które mogą oddziaływać na uczących się emocjonalnie, a tym samym motywacyjnie. Tekst będzie wtedy oddziaływał silnie motywacyjnie, jeżeli problematyka ukazana w nim będzie dla słuchacza interesująca / np. tematyka związana z problemami młodzieży, danego środowiska itd. / 5

Wydaje się słusznym stwierdzenie, że teksty powinny być dobrane przede wszystkim według kryteriów estetyczno - wychowawczo - pedagogicznych, a dopiero później lingwistyczno - językowych. Teksty wyselekcjonowane dla celów dydaktyki języków obcych muszą spełniać funkcję podręcznych modeli do tworzenia wypowiedzi zarówno w kanalicznym jak i fonicznym.

Można także wyznaczyć inny zespół kryteriów do kwalifikowania tekstów w celach dydaktycznych :

- 1/ Tekst musi być wybrany zgodnie z zadaniami kształtującymi i wychowawczymi. Oznacza to, że przy doborze tekstów należy uwzględnić aspekty treściowe, językowe i estetyczne. Przy tym można zaobser-

wować, że dobrze sprawdzają się w konkretnej pracy teksty omawiające np. w języku obcym tematy związane z Polską, - lub /o-
tęczy tekstów literackich/ utwory literatury obcej umiejscawia-
jące akcję w Polsce lub których bohaterowie są Polakami.

2/ Wybrane teksty muszą odpowiadać wielkowi oraz doświadczeniom in-
dywidualnym uczących się. Jak wykazały eksperymentalne badania
psychologiczne, możliwość percepcji - nie tylko zresztą tekstów
obcojęzycznych - związana jest ściśle z wrażliwością emocjonal-
ną i zdolnością przeżywania

3/ Wyselekcjonowany tekst musi być zsynchronizowany pod względem
trudności ze stopniem opanowania języka obcego .

Do ogólnych zasad doboru tekstów należy jeszcze zaliczyć tzw.
obiektywne i subiektywne warunki nauczania. W pierwszej grupie
czynników wymieniły przede wszystkim konieczność stwierdzenia,
czy ilość egzemplarzy danego tekstu /np. w bibliotece/ jest dla
określonej grupy uczących się wystarczająca. Do subiektywnych za-
liczymy efekt hamujący poznania danego tekstu, który wynika ze
świadomości następującej potem fazy kontroli i stopnia znajomości
treści, problematyki itd.

W dyskusji na ten temat wydaje się również istotnym rozpatrzenie
nie możliwości istnienia lub ewentualnego opracowania do tekstów
odpowiednich środków wizualnych, takich jak przesłocza, szkice, ry-
sunki itd. w celu wyjaśnienia nieznanego słownictwa i obcych struk-
tur zdaniowych. Pomocę typu wizualnego ułatwiają w dużym stopniu
rozumienie treści i niejednokrotnie przyspieszają akwizycję nowe-
go materiału leksykalnego. Powyższa uwaga odnosi się również do
taśm i nagrań magnetofonowych, które znacznie uatrakcyjniają fazę
prezentacji nowego tekstu. Stąd wniosek, aby - mimo bardzo ograni-
czonych w tym zakresie możliwości - dobrać te teksty na zajęciach
dydaktyczne, do których mogłyby już są opracowane zestawy pomocy
audiowizualnych.

Wielu autorów opracowań na ten temat ⁷ zwracają uwagę na sto-
pień trudności tekstów jako zasadnicze kryterium przy doborze teks-
tów. Dlatego też końcową część naszych rozważań poświęciliśmy okreś-
laniu i znaczeniu stopnia trudności tekstów.

Poniżej znajomość języka obcego jest dopiero doskonałona, sto-
pień trudności tekstów ma tutaj zapewne inne znaczenie niż w nau-
ce języka ojczystego. Pełna zgodność poznania otaczającego świata
oraz stopień opanowania języka nie następują w perspektywie czaso-
wej w sposób zsynchronizowany, jak to ma miejsce w języku ojczys-

tym. Z podanej zależności mogą wynikać następujące rodzaje trudno-
ści :

1/ trudności językowe - ograniczony zasób znajomości słownictwa
i reguł gramatycznych
2/ trudności realioznawcze - wynikające z różnic modeli kulturowych
i społecznych. Nie mamy przy tym na myśli wyłącznie znajomości
realiów narodu, którego język opanowujemy, ale także wykształce-
nie pewnych postaw percepcyjnych

3/ trudności motywacyjne - jak powszechnie wiadomo czynniki motywa-
cyjne mają właśnie w dydaktyce języków obcych zasadnicze znacze-
nie. Mogą one mieć różnorodne przeznaczenie motywujące np. z niezbyt
interesujących tematów danego utworu literackiego, rozbiłczo-
ści między percepcją a którąś z wyżej wymienionych trudności.

Tekst jest pod względem lingwistycznym stosunkowo skomplikowa-
nym tworem, aby móc w sposób jednoznaczny określić jego stopień
trudności. Niezależnie od tego stwierdzenia istnieje jednak sze-
reg czynników, które wyznaczają stopień trudności tekstu. Zależy
on między innymi od :

1/ ilości różnych słów

2/ ilości nieznanych jednostek leksykalnych

3/ ilości i rodzaju trudniejszych konstrukcji gramatycznych

4/ ilości i rodzaju trudniejszych konstrukcji gramatycznych .

W celu określenia stopnia trudności tekstu publicystycznego lub
literackiego musi zostać stwierdzone :

1/ jaka dziedzina społecznej rzeczywistości jest w tekście odzwier-
ciedlona

2/ czy teksty /przede wszystkim literackie/ są bogate w akcję czy
dominuje raczej charakter refleksyjny

3/ czy teksty prezentują zagadnienia konkretne, czy abstrakcyjne.
O trudności tekstu literackiego świadczą ponadto : treść i kon-
strukcja głównego wątku, rozwój fabuły, użycie odpowiednich środ-
ków stylistycznych, rodzaj przedstawionej problematyki itd.

Ogólnie uznaje się, że teksty bogate w akcję, prezentujące kon-
kretne sytuacje lub postacie są na ogół łatwiejsze do zrozumienia
niż teksty o charakterze refleksyjnym.

Zwykle można już do nauczania początkowego języka obcego wprowa-
dzić teksty bajek, legend, anegdot, aby przejść następnie do boga-
tych w akcję utworów krótkiej epiki, takie jak opowiadania czy no-
wele. Na stopniu zaawansowanym można już stosować teksty reportaży,
feuilletonów oraz utwory o bardziej refleksyjnym charakterze. Im

mniej sę odchylenia w proponowanych tekstach od języka wzorcowego /standardowego, reprezentatywnego/ tym sę one łatwiejsze dla uczących się.

Rozróżnia się dwie grupy stopni trudności :

- obiektywny stopień trudności
 - subiektywny stopień trudności
- Obiektywny stopień trudności określa ją między innymi : rodzaj słownictwa, długość zdań, ich konstrukcja semantyczna oraz pręsz - czyzna stylistyczna tekstów.

Pod pojęciem subiektywnego stopnia trudności rozumiany przede wszystkim warunki, w których odbywa się nauczanie, określenie za - sadniczego celu pracy z tekstem, poziom opanowania języka obcego, zdolności i umiejętności uczących się w syntetycznym i analitycz - nym myśleniu i czytaniu oraz stopień rozwoju umiejętności percepc - cyjnych.

Kależy pamiętać, że dobrane teksty będą stanowiły punkt wyjścia do wy dla ćwiczeń leksykalnych i konwersacyjnych różnego rodzaju.

W tym świetle możliwość określenia stopnia trudności danego tekstu nabiera szczególnego znaczenia, bowiem pomaga w ustaleniu :

- 1/ jaki tekst może być zastosowany na danym poziomie opanowania ję - zyka
- 2/ ewentualnych przeszkód przy akwizycji słownictwa, utrwaleniu nowych struktur gramatycznych, opanowaniu nieznanych zwrotów frazeologicznych i idiomatycznych oraz możliwościami zapobiega - nia im
- 3/ w ustaleniu ćwiczeń leksykalnych i konwersacyjnych, które mogą być wykonywane na podstawie tekstu

Istnieje matematyczna metoda do określenia stopnia trudności tekstów, którą chcemy tutaj zaprezentować i krótko omówić możli - wości jej zastosowania. Metoda ta bazuje na tzw. pomiarach czytel - ności danego tekstu. W języku niemieckim nosi ona nazwę "Lesbar - keitsindex", w języku angielskim bywa określana jako "Readability Index" i została po raz pierwszy zaprezentowana w specjalistycznym piśmie glottodydaktycznym "Die Unterrichtspraxis" 9. Do naszych rozważań przyjmujemy umownie skrót nazwy tej metody w języku nie - mieckim LIX /"Lesbarkeitsindex" - "syntrum czytelności tekstu"/.

Metoda LIX do określenia stopnia trudności danego tekstu jest po - chodzenia amerykańskiego. Stosując ją ma się do dyspozycji bardzo praktyczny i łatwy do zrealizowania sposób pomiaru stopnia trudności wybranego tekstu, który gwarantuje uzyskanie stosunkowo szybkich

i możliwe obiektywnych wyników. Ponadto charakteryzuje tę metodę stałość wartości pomiarowych, prosty rachunek matematyczny i nie - skomplikowana instrukcja interpretacji wyników.

Formuła ta ma następującą postać :

$$\frac{S_0}{Z_0} + \frac{S_d \times 100}{S_0} = LIX$$

S_0 - ilość słów w danym tekście
 S_d - ilość dłuższych słów w danym tekście /"dłuższe słowa" to ta -

kie, które mają więcej niż 6 liter/

Z_0 - ilość zdań w danym tekście
 LIX - stopień trudności danego tekstu

Przykład :

Tekst składa się z 200 słów i zawiera 12 zdań. Ilość "dłuższych słów" wynosi 44.

$$\frac{200}{12} + \frac{44 \times 100}{200} = LIX \ 38,7$$

Do interpretowania wyników konieczna jest jeszcze poniższa ta - bla, która została sporządzona po wielokrotnej analizie stopnia trud - ności dla poszczególnych rodzajów tekstów :

bardzo łatwy tekst	20	teksty literatury dziecięcej
łatwy tekst	25	1 młodzieżowe
średni tekst	30	beletrystyka
trudny tekst	35	publicystyka
bardzo trudny tekst	40	
nieczytelny tekst	45	
nieczytelny tekst	50	
nieczytelny tekst	55	teksty techniczne z dziedziny chemii, mechaniki
nieczytelny tekst	60	
nieczytelny tekst	65	teksty techniczne z dziedziny elektro - niki i inżynierii
nieczytelny tekst	70	
nieczytelny tekst	75	

Metoda LIX wydaje się być obiektywnym sposobem pomiaru stopnia trud - ności danych tekstów. Oczywiście zakres stosowności tej metody

ogranicza się wyłącznie do określenia stopnia trudności lingwistycznych-językowych; nie można na podstawie tego wzoru stwierdzić stopnia trudności percepcji /np. skomplikowana fabuła/ lub interpretacji tekstu. Dlatego też zakres stosowalności tej metody przy określaniu stopnia trudności tekstów literackich jest bardzo ograniczony. Jakże elementy świadczą o trudności tekstu literackiego wspomnieliśmy już poprzednio. Wzór ten należałoby jeszcze uzupełnić zależnością dłuższych zdań, które zawierają więcej trudności syntaktycznych niż krótkie.

Zaprezentowane wyżej zagadnienia dotyczące selekcji tekstów do nauczania języków obcych mają wysoc teoretyczny i bardzo fragmentaryczny charakter i nie uwzględniają wszystkich możliwych zestawień kryteriów i zasad doboru. Zamierzeniem niniejszych rozważań jest jedynie wskazanie nauczycielom z jednej strony a ewentualnie autorom opracowań, podreczników czy materiałów pomocniczych do nauczania języków obcych z drugiej strony na to, jakie teksty powinny zostać wybrane, aby proces kształcenia językowego przynajmniej w zakresie prezentacji nowych jednostek leksykalnych mógł być ułatwiony i zoptymalizowany.

Przypisy

1. E. Riesel, Stylistik der deutschen Sprache, Moskwa 1959, S. 13
2. G. Wenzel, Texte im Deutschunterricht, /W:/ "Germanistisches Jahrbuch DDR v VRR", Budapest 1982, S. 234
3. Por. G. Schröder, Zu Problemen der Behandlung literarischer Texte im Fremdsprachenunterricht, /W:/ "Deutsch als Fremdsprache", Nr 3, Lipsk 1976, S. 173
4. N.V. Kluchina, E.K. Musnickaja, Anforderungen an Texte für die Ausbildung im Lesen und Verstehenden Hören, /W:/ "Deutsch als Fremdsprache", Nr 3, Lipsk 1979, S. 169
5. Por. E. Liebe, Zur Arbeit mit fiktionalen Texten auf der Übergangsstufe, /W:/ "Praxis des neusprachlichen Unterrichts", 20 Jahrgang, Nr 2, 1973, S. 164
6. Por. G. Besselmann i H. Hellmich, Didaktik des Fremdsprachenunterrichts, "Deutsch als Fremdsprache", Lipsk 1981, S. 285
7. Fr. Hebel, Zur Bestimmung von Kriterien der Textauswahl im Fremdsprachlichen Literaturunterricht, /W:/ "Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache" Heidelberg 1980, S. 181
8. A. Seeliger, Verhältnis von Textstruktur und methodischer Struktur bei der Entwicklung des verstehenden Hörens im Fremdsprachenunterricht, /W:/ "Wissenschaftliche Zeitschrift der Fr. Schiller-Universität, Jena 1980, S. 72
9. J. Ranström, Texte und Textbehandlung im Deutschunterricht, /W:/ "Die Unterrichts-Praxis", 1980, Number 2, Volume 13 / A Publication of the American Association of Teachers of German/, S. 151